

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027721	IES Plurilingüe de Ames	Ames	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Xeografía	2º Bac.	4	116

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	8
4.1. Concrecións metodolóxicas	21
4.2. Materiais e recursos didácticos	21
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	22
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	22
6. Medidas de atención á diversidade	24
7.1. Concreción dos elementos transversais	25
7.2. Actividades complementarias	26
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	26
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	28
9. Outros apartados	29

1. Introducción

A xeografía explora as complexas interaccións e interdependencias entre as persoas e o territorio, contribuíndo ao descubrimento do espazo no que viven, desde a referencia da contorna local a un contexto global, servindo tamén de guía para comprender unha realidade ecosocial en constante transformación e atopar o noso lugar no mundo, recoñecendo límites e buscando oportunidades ante os retos do século XXI.

O espazo xeográfico é o obxecto de estudo da xeografía, cuxa finalidade é a comprensión e explicación holística dos procesos naturais e humanos que van modelando ese territorio ao longo do tempo. Como seres con conciencia espazo-temporal, as persoas precisan desa interpretación da realidade que as rodea, máis alá da percepción persoal e colectiva do territorio e do momento e estrutura social nos que se desenvolven as experiencias vitais. Nesta materia de bacharelato, a escala de análise xeográfica céntrase en España, con especial atención ao territorio galego, aínda que dentro dunha perspectiva europea e global, necesaria para coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo.

A comprensión desas realidades próximas e globais é esencial para a construción da personalidade e identidade do alumnado, así como para comprender e respectar as identidades alleas. Ademais, debe constituír a base para exercer unha cidadanía crítica, desde os valores democráticos, o respecto polos dereitos fundamentais e o exercicio da responsabilidade cívica á hora de construír unha sociedade xusta e equitativa en sintonía cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible.

A xeografía, pola súa natureza práctica, permítelle ao alumnado desenvolverse no uso responsable das tecnoloxías da información e a comunicación grazas ás funcionalidades das tecnoloxías da información xeográfica (TIX). As TIX, ademais de constituír un recurso básico para desenvolver investigacións individuais e en equipo, permiten formular o tratamento interdisciplinario do territorio e, como ferramenta de diagnóstico, presentar e comunicar eficientemente conclusións e propostas de mellora da contorna social do alumnado desde a súa análise crítica, fomentando a súa madurez e participación cívica. A aplicabilidade da materia de Xeografía convértea nunha disciplina clave da sociedade do coñecemento e do emprendemento social.

Nun contexto de constantes e profundas transformacións no global e no local, a materia de Xeografía debe achegar unha visión integral do medio natural e da sociedade de España, tratando de espertar a curiosidade innata a toda persoa e lograr o gozo dos coñecementos xeográficos. Con tal fin, as competencias específicas fundaméntanse nunha aprendizaxe baseada na investigación dos fenómenos naturais e humanos que se desenvolven no territorio. Estes fenómenos afectan á vida cotiá das sociedades actuais e representan, algúns deles, retos clave para afrontar o futuro, igual que, en ocasións, tamén constituíron desafíos no pasado. As respostas a estes retos ecosociais desde o pensamento xeográfico requiren da aplicación de saberes baseados no rigor científico, a mobilización de estratexias e o compromiso ético coa sostibilidade e a solidariedade na resolución de problemas.

Por todo iso, o estudo da xeografía de España debe contribuír ao desenvolvemento persoal e á madurez do alumnado, conformando a súa identidade e fortalecendo a súa empatía ao asumir que vivimos nunha sociedade diversa e con desequilibrios sociais e territoriais que precisa dun desenvolvemento sostible. Como persoas formadas e comprometidas coa ontorna na que viven, o alumnado debe aplicar as competencias específicas e os saberes básicos adquiridos para emprender accións individuais e colectivas que materialicen a súa capacidade de transformalo desde criterios éticos baseados nos valores que compartimos. A materia de Xeografía contribúe a alcanzar os obxectivos xerais da etapa de bacharelato e a adquisición das competencias clave, e permite o desenvolvemento do pensamento xeográfico do alumnado iniciado na etapa anterior coa materia de Xeografía e Historia. Ademais, promóvese o seu desenvolvemento en contextos interdisciplinarios e noutros próximos ás experiencias persoais, que deben aproveitarse para enriquecer a contorna de aprendizaxe do alumnado, tanto de maneira individual como grupal, conectando cos seus intereses e atendendo a necesidades específicas.

O uso dos instrumentos propios desta disciplina (entre outros a cartografía, e imaxes ou estatísticas de distinto tipo) achega a posibilidade de analizar e realizar interpretacións globais, sistemáticas e integradas da realidade, identificar as unidades territoriais, as paisaxes, e os resultados da actividade humana para poder coñecer e comprender o espazo. Deste xeito, a materia de Xeografía ten como obxectivos fundamentais dar unha interpretación global e interrelacionada de cada fenómeno xeográfico, e ofrecer os mecanismos que sirvan para dar respostas e explicacións aos problemas do territorio español; unhas aprendizaxes que leven á comprensión da evolución socioecolóxica dos territorios.

É esencial subliñar o tratamento integrador que a xeografía lles dá aos fenómenos espaciais, lembrando que a síntese é un obxectivo irrenunciábel do pensamento xeográfico, ao que deben contribuír o enfoque interdisciplinario e a dobre dimensión ecosocial. A materia de Xeografía é aberta e flexible para que, tomando como eixe vertebrador os obxectivos e os contidos da materia, o profesorado poida adaptar as súas situacións de aprendizaxe a contextos de todo tipo, convertendo as posibles respostas aos retos ecosociais de España e do mundo nun incentivo para a aprendizaxe activa do alumnado, para o desenvolvemento do pensamento xeográfico e para a valoración da

xeografía como saber aplicado. En definitiva, para promover a capacidade transformadora de todo saber desde a responsabilidade cívica baseada na autonomía persoal e o respecto ás persoas e ao medio ambiente no contexto actual de cambios e incertezas.

Para enfatizar a vinculación entre os contidos desenvolvidos na aula e a realidade do alumnado, o grupo de alumnos e alumnas participará no ProxectoTerra dentro do Plan Proxecta e en distintas saídas pola contorna local relacionada cos diferentes ámbitos do currículo.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Recoñecer os retos ecosociais actuais e futuros de España debatendo desde a perspectiva xeográfica sobre as mensaxes recibidas a través de canles oficiais e extraoficiais, formais e informais, e desenvolvendo o pensamento crítico, para transformar padróns de consumo insostibles e adoptar estilos de vida saudables.	1-3		5	4	20-40	1-4	1	
OBX2 - Comprender a complexidade do espazo xeográfico, mediante a interpretación de fontes de información visuais, para apreciar a riqueza das paisaxes naturais e humanizadas e valorar a sostibilidade como principio das relacións entre os ecosistemas naturais e a acción humana.			4-5	1		1-4	1	1-2
OBX3 - Analizar a diversidade natural de España e a súa singularidade xeográfica dentro de Europa, a través da comparación de características comúns e específicas do relevo, o clima, a hidrografía e a biodiversidade, para reflexionar sobre a percepción persoal do espazo.			1-4		31	1-3		1
OBX4 - Aplicar as tecnoloxías da información xeográfica (TIX), métodos e técnicas propios ou de ciencias afíns, localizando fenómenos naturais e humanos, e argumentando con rigor os seus límites ou categorías, para resolver eficientemente o problema da escala en calquera análise ou proposta de actuación.	1		1-2	1-2-5		3	1-3	
OBX5 - Asumir a globalización como contexto que enmarca a evolución dos sistemas económicos e os comportamentos sociais recentes, investigando as súas relacións de causa e efecto e creando produtos propios que demostren a interconexión e a interdependencia a todas as escalas, para promover o respecto á dignidade humana e ao medio ambiente como base dunha cidadanía global.	5		1-5	4	31	2-3-4	1	41

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Explicar de forma crítica os desequilibrios territoriais de España e da súa estrutura sociolaboral e demográfica, recoñecendo os procesos e as decisións que contribuíron ás desigualdades presentes, para reforzar a conciencia de solidariedade e o compromiso cos mecanismos de cooperación e cohesión españois e europeos.			4		12-31	1-2-3	1-2	32
OBX7 - Mobilizar coñecementos previos, novos e doutros campos do saber ao abordar situacións do pasado, do presente ou do futuro, reorientando eficazmente decisións e estratexias de traballo individual ou en equipo, para achegar solucións innovadoras a contextos en transformación e fomentar a aprendizaxe permanente.	5		1		11-12-32-50	3	1-3	

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe. Técnicas gráficas e cartográficas. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. A diversidade física: O Relevo. Riscos para as persoas.	<p>Introdución ao curso e introdución á ABAU. Introdución á Xeografía e as fontes e documentos xeográficos. Aplicación das TIC. Webs e apps xeográficos. Identificar o espazo xeográfico, entendéndoo como centro de relacións humanas e sociais. Distinguir as singularidades do espazo xeográfico español. Análise da evolución xeolóxica, xeomorfoloxía e relevo.</p> <p>A introdución precisa moito tempo tamén porque ao ser unha optativa hai cambios no alumnado que obrigan a repetición de materia.</p>	10	29	X		
2	A diversidade climática de Galicia e España. Dominios climáticos: Características, elementos e factores. Escenarios de cambio climático	Distinguir os climas en España e comentar as súas características, sinalando os factores e os elementos que os compoñen. Analizar os tipos de tempo atmosférico en España utilizando os mapas de superficie e de altura.	10	14	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	e emerxencia climática.	Interpretar mapas do tempo e climogramas.	10	14	X		
3	A diversidade hídrica e bioxeográfica en Galicia e España. Régimes fluviais. Aproveitamento dos recursos hídricos. Biodiversidade: formacións vexetais. Riscos xerados polas persoas.	Explicar a diversidade hídrica da Península Ibérica e nas illas, enumerando e localizando os tipos de elementos hídricos. Identificar os régimes fluviais. Analizar o aproveitamento dos recursos hídricos. Identificar e diferenciar as rexións vexetais. Impacto das actividades humanas e efectos sobre estas: perda de biodiversidade, de chans e xestión da auga	10	8	X		
4	As paisaxes naturais e as relacións natureza - sociedade. Influencia do medio na actividade humana. Influencia da actividade humana no medio. Aproveitamento sustentable do medio físico.	Describir e identificar os trazos das paisaxes naturais. Relacionar o medio natural coa actividade humana, describindo casos de modificación do medio polo ser humano. Os medios humanizados e a súa interacción no espazo xeográfico.	10	6	X		
5	Organización territorial de España. A Constitución de 1978 no deseño territorial. Desequilibrios e contrastes territoriais, políticas rexionais e de cohesión. A Comunidade de Galicia.	Describir a organización territorial española analizando a estrutura local, autonómica e estatal. Estudo dos desequilibrios territoriais nacionais e autonómicos. Utilidade do Atlas Nacional de España e dos indicadores socioeconómicos oficiais. Xestión e ordenación do territorio: o debate sobre as políticas de cohesión e desenvolvemento rexional. Ordenación territorial en Galicia.	4	4		X	
6	España e Galicia: situación xeográfica. España e Galicia en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Europa. Políticas rexionais e de cohesión territorial.	Definir a situación xeográfica de España e Galicia en Europa en indicadores socioeconómicos, establecendo a súa posición e localizando os seus territorios. Describir o continente europeo distinguindo a súa estrutura territorial e os contrastes físicos e socioeconómicos. Análise de desequilibrios territoriais e políticas de cohesión a través do uso de mapas e de indicadores socioeconómicos.	3	4		X	
7	España e Galicia no mundo: a posición nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais. Globalización e diversidade. As desigualdades territoriais no mundo. Grandes eixes mundiais.	Definir a situación xeográfica de España e Galicia no mundo en indicadores socioeconómicos, establecendo a súa posición e localizando os seus territorios. A Globalización e explicar os seus trazos. Comparar os procesos de mundialización e diversidade territorial. Explicar as repercusións da inclusión de España en espazos socioeconómicos e xeopolíticos.	3	4		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	A poboación española e galega. Análise da súa estrutura e desequilibrios. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural.	Identificar as fontes para o estudo da poboación. Caracterizar a poboación española. Os movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. Explicar a distribución da poboación española. Analizar as pirámides de poboación, incidindo no caso galego, e comentar as súas peculiaridades. As perspectivas de poboación española e galega, e a ordenación do territorio.	10	10		X	
9	Concepto de cidade. O espazo urbano en España e Galicia. Funcións da cidade. Morfoloxía urbana. Estrutura urbana. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles.	Definir a cidade. Identificar o proceso de urbanización. Analizar a morfoloxía e a estrutura urbana. Analizar e comentar planos de cidades e unha paisaxe urbana. A rede urbana española e galega.	10	10		X	
10	O espazo rural e as actividades do sector primario. O espazo agrario e gandeiro. A actividade pesqueira. Silvicultura.	As paisaxes agrarias, morfoloxía e estrutura. Transformacións das actividades agropecuarias: prácticas sostibles e insostibles. O sector agrario español e galego. PAC. A actividade pesqueira en España. Os recursos mariños: sostibilidade e PPC. O caso de Galicia.	10	9			X
11	Os espazos industriais. Materias primas e fontes de enerxía: transición enerxética. A industria en España e en Galicia. A pegada ecolóxica. A deslocalización industrial.	Transformacións nas actividades industriais e as paisaxes: materias primas e fontes de enerxía. Espazos industriais e tendencias en España e en Galicia. Políticas territoriais na industria. Políticas da Unión Europea e a globalización.	10	9			X
12	Os espazos terciarizados. A economía circular e os servizos. Modelos insostibles de servizos e alternativas. A economía dixital.	Terciarización da economía española. Sistema de transportes en España e Galicia. O Desenvolvemento comercial. Espazos turísticos. Transformacións das paisaxes nas zonas turísticas. O caso do litoral. Modelos de ocupación dominante en España e en Galicia. A economía dixital: impacto da «economía colaborativa» e novos modelos de negocio.	10	9			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe. Técnicas gráficas e cartográficas. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. A diversidade física: O Relevo. Riscos para as persoas.	29

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Reflexionar sobre a percepción do espazo xeográfico localizando e recoñecendo en mapas rexións xeomorfolóxicas e bioclimáticas con características comúns e específicas, destacando a súa achega á sostibilidade do medio.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa xeoloxía e a xeomorfoloxía de España.	PE	90
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Utiliza mapas dixitais, sistemas de xeoposicionamento GPS e apps en diferentes dispositivos. Ve a relación entre os contidos da aula e os recursos que usa no día a día.	TI	10
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	É capaz de traballar con diferentes documentos e producir traballos sobre a xeografía física e usar as TIC para elaborar eses traballos.		
CA2.1 - Extraer información de paisaxes naturais e humanizadas analizando fontes visuais, distinguindo elementos xeográficos e interpretando a influencia e interrelacións de factores físicos e humanos.	É capaz de analizar documentos xeográficos do seu contorno.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- España: localización e situación xeográfica no mundo a través de mapas de relevo, bioclimáticos e políticos. Posición relativa de España no mundo en diferentes indicadores socioeconómicos. A situación periférica de Galicia. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. - Factores físicos e diversidade de paisaxes e ecosistemas. Análise dos condicionantes xeomorfolóxicos, bioclimáticos, edáficos, hídricos e relativos ás actividades humanas e prevención dos riscos asociados para as persoas.

UD	Título da UD	Duración
2	A diversidade climática de Galicia e España. Dominios climáticos: Características, elementos e factores. Escenarios de cambio climático e emerxencia climática.	14

2	A diversidade climática de Galicia e España. Dominios climáticos: Características, elementos e factores. Escenarios de cambio climático e emerxencia climática.	14
---	---	----

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Reflexionar sobre a percepción do espazo xeográfico localizando e recoñecendo en mapas rexións xeomorfolóxicas e bioclimáticas con características comúns e específicas, destacando a súa achega á sostibilidade do medio.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa meteoroloxía e climatoloxía.	PE	90
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Utiliza fontes dixitais para analizar información xeográfica sobre meteoroloxía e clima.	TI	10
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	É capaz de utilizar diferentes documentos e producir traballos sobre a meteoroloxía e climatoloxía e usar as TIC para elaborar eses traballos.		
CA2.1 - Extraer información de paisaxes naturais e humanizadas analizando fontes visuais, distinguindo elementos xeográficos e interpretando a influencia e interrelacións de factores físicos e humanos.	Analiza documentos audiovisuais sobre paisaxes características de diferentes zonas climáticas.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	É consciente dos cambios que se están a producir no clima e do seu papel como cidadán ou cidadá no cambio climático.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España: localización e situación xeográfica no mundo a través de mapas de relevo, bioclimáticos e políticos. Posición relativa de España no mundo en diferentes indicadores socioeconómicos. A situación periférica de Galicia. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. - Factores físicos e diversidade de paisaxes e ecosistemas. Análise dos condicionantes xeomorfolóxicos, bioclimáticos, edáficos, hídricos e relativos ás actividades humanas e prevención dos riscos asociados para as persoas. - Diversidade climática de Galicia e España. Análises comparativas de distribución e representación de climas. Emerxencia climática: cambios nos padróns termoplumiométricos; causas, consecuencias e medidas de mitigación e adaptación. Estratexias de interpretación do tempo e alertas meteorolóxicas; webs e aplicacións móbiles. - A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. Interpretación causal de datos, gráficos e mapas: tendencias pasadas, presentes e proxeccións. Vantaxes e inconvenientes dos movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural. - Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.

UD	Título da UD	Duración
3	A diversidade hídrica e bioxeográfica en Galicia e España. Réximes fluviais. Aproveitamento dos recursos hídricos. Biodiversidade: formacións vexetais. Riscos xerados polas persoas.	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Reflexionar sobre a percepción do espazo xeográfico localizando e recoñecendo en mapas rexións xeomorfolóxicas e bioclimáticas con características comúns e específicas, destacando a súa achega á sostibilidade do medio.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa hidrografía e a biodiversidade en España.	PE	90
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Utiliza documentos en formato dixital sobre hidrografía e biodiversidade.	TI	10
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	Utiliza as TIC para elaborar e presentar información sobre hidrografía e biodiversidade.		
CA2.1 - Extraer información de paisaxes naturais e humanizadas analizando fontes visuais, distinguindo elementos xeográficos e interpretando a influencia e interrelacións de factores físicos e humanos.	Analiza fontes visuais sobre hidrografía e biodiversidade.		
CA2.3 - Identificar a diversidade e singularidade de paisaxes naturais comparando a súa distribución, características e contrastes no ámbito autonómico, realzando o territorio de Galicia, de España e de Europa, así como formas humanas de relación con esas contornas.	Identifica e diferencia escenarios de aproveitamento sostible e de sobreexplotación dos recursos hídricos e vexetais.		
CA2.4 - Reelaborar saberes sobre fenómenos naturais e humanos relevantes a diferentes escalas e en novos contextos, aplicando o pensamento xeográfico, mobilizando e revisando criticamente coñecementos previos e novos, diagnosticando problemas e oportunidades, e razoando sobre posibles previsións e solucións.	Aplica os contidos tratados na aula á análise crítica de noticias sobre explotación hídrica e da vexetación.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Identifica situacións de sobreexplotación ou contaminación hídrica e as ameazas sobre a vexetación autóctona e é consciente do seu papel nese impacto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- España: localización e situación xeográfica no mundo a través de mapas de relevo, bioclimáticos e políticos.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Posición relativa de España no mundo en diferentes indicadores socioeconómicos. A situación periférica de Galicia. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. - Factores físicos e diversidade de paisaxes e ecosistemas. Análise dos condicionantes xeomorfolóxicos, bioclimáticos, edáficos, hídricos e relativos ás actividades humanas e prevención dos riscos asociados para as persoas. - Diversidade climática de Galicia e España. Análises comparativas de distribución e representación de climas. Emerxencia climática: cambios nos padróns termopluviométricos; causas, consecuencias e medidas de mitigación e adaptación. Estratexias de interpretación do tempo e alertas meteorolóxicas; webs e aplicacións móbiles. - Biodiversidade, chans e rede hídrica. Características por rexións naturais. Impacto das actividades humanas e efectos sobre estas: perda de biodiversidade, de chans e xestión da auga. Interpretación de imaxes, cartografía e datos. Riscos xerados polas persoas. - Políticas ambientais en Galicia, en España e na Unión Europea: uso de ferramentas de diagnóstico. A rede de espazos naturais protexidos e a Rede Natura 2000. O debate sobre os cambios do modelo de desenvolvemento: o principio de sostibilidade. - Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.

UD	Título da UD	Duración
4	As paisaxes naturais e as relacións natureza - sociedade. Influencia do medio na actividade humana. Influencia da actividade humana no medio. Aproveitamento sustentable do medio físico.	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Reflexionar sobre a percepción do espazo xeográfico localizando e recoñecendo en mapas rexións xeomorfolóxicas e bioclimáticas con características comúns e específicas, destacando a súa achega á sostibilidade do medio.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación natureza-sociedade, o impacto humano no medio e a sostibilidade medioambiental.	PE	90
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Sabe obter e seleccionar a partir de distintas fontes, información de contido xeográfico relativo ás paisaxes naturais e as relacións entre natureza e sociedade.	TI	10
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	Sabe utilizar diferentes documentos e producir traballos sobre a meteoroloxía e climatoloxía e usar as TIC para elaborar eses traballos.		
CA2.1 - Extraer información de paisaxes naturais e humanizadas analizando fontes visuais, distinguindo elementos xeográficos e interpretando a influencia e interrelacións de factores físicos e humanos.	Analiza documentos audiovisuais sobre paisaxes naturais españolas, identificando os seus trazos característicos.		

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Identificar a diversidade e singularidade de paisaxes naturais comparando a súa distribución, características e contrastes no ámbito autonómico, realzando o territorio de Galicia, de España e de Europa, así como formas humanas de relación con esas contornas.	Sabe comparar e diferenciar paisaxes humanizadas e naturais, e, dentro destas, diferencia as variedades de paisaxes naturais.		
CA2.4 - Reelaborar saberes sobre fenómenos naturais e humanos relevantes a diferentes escalas e en novos contextos, aplicando o pensamento xeográfico, mobilizando e revisando criticamente coñecementos previos e novos, diagnosticando problemas e oportunidades, e razoando sobre posibles previsións e solucións.	Aplica os contidos tratados na aula na práctica cotiá e na análise crítica de noticias sobre as relacións natureza-sociedade.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre as persoas e a natureza e é consciente da súa participación nesa interacción.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España: localización e situación xeográfica no mundo a través de mapas de relevo, bioclimáticos e políticos. Posición relativa de España no mundo en diferentes indicadores socioeconómicos. A situación periférica de Galicia. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. - Factores físicos e diversidade de paisaxes e ecosistemas. Análise dos condicionantes xeomorfolóxicos, bioclimáticos, edáficos, hídricos e relativos ás actividades humanas e prevención dos riscos asociados para as persoas. - Biodiversidade, chans e rede hídrica. Características por rexións naturais. Impacto das actividades humanas e efectos sobre estas: perda de biodiversidade, de chans e xestión da auga. Interpretación de imaxes, cartografía e datos. Riscos xerados polas persoas. - Políticas ambientais en Galicia, en España e na Unión Europea: uso de ferramentas de diagnóstico. A rede de espazos naturais protexidos e a Rede Natura 2000. O debate sobre os cambios do modelo de desenvolvemento: o principio de sostibilidade. - Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.

UD	Título da UD	Duración
5	Organización territorial de España. A Constitución de 1978 no deseño territorial. Desequilibrios e contrastes territoriais, políticas rexionais e de cohesión. A Comunidade de Galicia.	4

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa organización territorial de España. É quen de situar as provincias e as comunidades autónomas.	PE	90
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Utiliza fontes dixitais para analizar información xeográfica sobre a organización territorial de España.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Organización administrativa de España. O estudo dos desequilibrios territoriais nacionais e autonómicos. Utilidade do Atlas Nacional de España e dos indicadores socioeconómicos oficiais. Xestión e ordenación do territorio: o debate sobre as políticas de cohesión e desenvolvemento rexional. Ordenación territorial en Galicia. Situación actual e proxeccións do estado do benestar.

UD	Título da UD	Duración
6	España e Galicia: situación xeográfica. España e Galicia en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Europa. Políticas rexionais e de cohesión territorial.	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación con España e Galicia no contexto europeo.	PE	90
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	Utiliza diferentes documentos e produce traballos sobre a posición de España na UE utilizando as TIC.	TI	10
CA2.1 - Extraer información de paisaxes naturais e humanizadas analizando fontes visuais, distinguindo elementos xeográficos e interpretando a influencia e interrelacións de factores físicos e humanos.	Analiza documentos visuais sobre paisaxes naturais e humanizadas de España no contexto europeo.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- España en Europa: localización de países e aspectos naturais. A Unión Europea na actualidade: a súa influencia en

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - situacións cotiás. Análise de desequilibrios territoriais e políticas de cohesión a través do uso de mapas e de indicadores socioeconómicos. A posición de Galicia no contexto europeo. - Políticas ambientais en Galicia, en España e na Unión Europea: uso de ferramentas de diagnóstico. A rede de espazos naturais protexidos e a Rede Natura 2000. O debate sobre os cambios do modelo de desenvolvemento: o principio de sostibilidade.

UD	Título da UD	Duración
7	España e Galicia no mundo: a posición nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais. Globalización e diversidade. As desigualdades territoriais no mundo. Grandes eixes mundiais.	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Empregar a escala apropiada para localizar ou representar con apoio das TIC, calquera fenómeno físico ou humano xustificando os métodos e datos elixidos e a delimitación de rexións ou categorías de análises, así como de áreas de transición.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa situación de España e Galicia no mundo.	PE	90
CA1.2 - Crear produtos propios individuais ou en grupo con fins explicativos, comunicando diagnósticos, propoñendo hipóteses ou conclusións e aplicando eficientemente as TIC.	É capaz de utilizar diferentes documentos e producir traballos sobre a situación de Galicia e España no mundo.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España: localización e situación xeográfica no mundo a través de mapas de relevo, bioclimáticos e políticos. Posición relativa de España no mundo en diferentes indicadores socioeconómicos. A situación periférica de Galicia. Xeoposicionamento e dispositivos móbiles. - España no mundo. España ante a globalización: ameazas e oportunidades. Contexto xeopolítico mundial e participación en organismos internacionais. Cooperación internacional e misións no exterior. Diagnóstico dos compromisos cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Galicia no contexto mundial.

UD	Título da UD	Duración
8	A poboación española e galega. Análise da súa estrutura e desequilibrios. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coa poboación española e galega.	PE	90
CA3.1 - Cuestionar modos de vida insustibles mediante a análise xeográfica de todo tipo de fontes de información que traten os retos ecosociais presentes e futuros, e desde argumentos fundados na relevancia e a necesidade das accións para afrontalos.	Analiza as causas e o impacto ecosocial dos desequilibrios da distribución da poboación en España e Galicia.	TI	10
CA3.2 - Debater sobre os retos naturais e sociais de España de forma comprometida e respectuosa con opinións alleas, utilizando estratexias orais con apoio dixital de gráficos, imaxes e cartografía, e manexando datos rigorosos.	Distingue e razoa as pirámides de poboación na súa evolución histórica.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Comprende documentos sobre a densidade de poboación e os movementos migratorios, salientando un respecto pola diversidade étnica cultural.		
CA3.4 - Xustificar a necesidade dos mecanismos de compensación das desigualdades individuais e territoriais identificando os procesos pasados e recentes, así como as súas causas e consecuencias sociolaborais e demográficas.	Analiza gráficos da estrutura e desequilibrios da poboación española e galega resaltando o envellecemento e o despoboamento rural en relación coas migracións.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. Interpretación causal de datos, gráficos e mapas: tendencias pasadas, presentes e proxeccións. Vantaxes e inconvenientes dos movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural.

UD	Título da UD	Duración
9	Concepto de cidade. O espazo urbano en España e Galicia. Funcións da cidade. Morfoloxía urbana. Estrutura urbana. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles.	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación co urbanismo.	PE	90
CA3.1 - Cuestionar modos de vida insostibles mediante a análise xeográfica de todo tipo de fontes de información que traten os retos ecosociais presentes e futuros, e desde argumentos fundados na relevancia e a necesidade das accións para afrontalos.	Comenta documentos sobre o grao de sostibilidade de diferentes cidades.	TI	10
CA3.2 - Debater sobre os retos naturais e sociais de España de forma comprometida e respectuosa con opinións alleas, utilizando estratexias orais con apoio dixital de gráficos, imaxes e cartografía, e manexando datos rigorosos.	Comenta documentos sobre as áreas verdes das cidades.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Comenta documentos sobre o modelo de cidade difusa e o seu impacto no medio e na vida rural.		
CA3.4 - Xustificar a necesidade dos mecanismos de compensación das desigualdades individuais e territoriais identificando os procesos pasados e recentes, así como as súas causas e consecuencias sociolaborais e demográficas.	Identifica e analiza as características do proceso de urbanización, sinalando a influencia histórica no plano da cidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.

UD	Título da UD	Duración
10	O espazo rural e as actividades do sector primario. O espazo agrario e gandeiro. A actividade pesqueira. Silvicultura.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada, e propoñendo solucións desde un punto de vista sostible.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación coas actividades do sector primario.	PE	90
CA1.3 - Valorar a dignidade humana analizando criticamente as consecuencias das nosas accións sobre as condicións laborais e de vida, tanto en España como noutros países, investigando o sistema de relacións económicas globalizadas e os sectores económicos, e expondo solucións razoables.	Identifica e comprende as actividades agropecuarias, forestais e pesqueiras no contexto económico europeo e global.	TI	10
CA1.4 - Expresar a necesidade de preservar o medio ambiente, indagando sobre os impactos dos modos de produción, distribución e consumo a escala local e global, e propoñendo actuacións de mellora.	Identifica e analiza as prácticas sostibles e insostibles no sector primario.		
CA3.1 - Cuestionar modos de vida insostibles mediante a análise xeográfica de todo tipo de fontes de información que traten os retos ecosociais presentes e futuros, e desde argumentos fundados na relevancia e a necesidade das accións para afrontalos.	Analiza o impacto medioambiental das actividades do sector primario a través de diferentes documentos.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Achégase aos diferentes intereses, a veces contradictorios, en relación á relación da sociedade coa natureza en relación ao sector primario.		
CA3.5 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada.	Coñece trazos básicos dos desequilibrio socioeconómicos de España e Europa en relación ao sector primario.		
CA4.1 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Achégase aos aspectos do pasado histórico que incidiron nas características do sector primario en España así como os intereses políticos actuais que inflúen nesas características.		
CA4.2 - Xustificar a necesidade dos mecanismos de compensación das desigualdades individuais e territoriais identificando os procesos pasados e recentes, así como as súas causas e consecuencias sociolaborais en relación cos procesos produtivos.	Identifica a influencia das políticas actuais relacionadas co sector primario (política agraria común e política pesqueira común) na sociedade e no medio.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España no mundo. España ante a globalización: ameazas e oportunidades. Contexto xeopolítico mundial e participación en organismos internacionais. Cooperación internacional e misións no exterior. Diagnóstico dos compromisos cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Galicia no contexto mundial. - España en Europa: localización de países e aspectos naturais. A Unión Europea na actualidade: a súa influencia en situacións cotiás. Análise de desequilibrios territoriais e políticas de cohesión a través do uso de mapas e de indicadores socioeconómicos. A posición de Galicia no contexto europeo. - A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. Interpretación causal de datos, gráficos e mapas: tendencias pasadas, presentes e proxeccións. Vantaxes e inconvenientes dos movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural.

Contidos
<p>- Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.</p> <p>- Sector primario. Os espazos rurais. Identificación das paisaxes agrarias. Transformacións das actividades agropecuarias: prácticas sostibles e insostibles. O valor socioambiental e económico dos produtos agroalimentarios e forestais de proximidade: indagación de pegadas ecolóxicas e da estrutura sociolaboral. O exemplo galego. Influencia da actual política agraria común no desenvolvemento rural e na sostibilidade. Estudo de casos: etiquetaxes diferenciadas, ecolóxico etc.</p> <p>- Os recursos mariños e a transformación do litoral: pesca, acuicultura e outros aproveitamentos. Sostibilidade e política pesqueira común. O caso galego. Estudo de casos: marisqueo, pesca de baixura e altura, acuicultura, sobreexplotación de caladoiros etc.</p>

UD	Título da UD	Duración
11	Os espazos industriais. Materias primas e fontes de enerxía: transición enerxética. A industria en España e en Galicia. A pegada ecolóxica. A deslocalización industrial.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada, e propoñendo solucións desde un punto de vista sostible.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación cos espazos industriais.	PE	90
CA1.3 - Valorar a dignidade humana analizando criticamente as consecuencias das nosas accións sobre as condicións laborais e de vida, tanto en España como noutros países, investigando o sistema de relacións económicas globalizadas e os sectores económicos, e expondo solucións razoables.	Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española e galega en relación as relacións económicas globais.	TI	10
CA1.4 - Expresar a necesidade de preservar o medio ambiente, indagando sobre os impactos dos modos de produción, distribución e consumo a escala local e global, e propoñendo actuacións de mellora.	Coñece o impacto da industria e da sociedade de consumo no medioambiente e nos habitantes de países menos desenvolvidos.		
CA3.1 - Cuestionar modos de vida insostibles mediante a análise xeográfica de todo tipo de fontes de información que traten os retos ecosociais presentes e futuros, e desde argumentos fundados na relevancia e a necesidade das accións para afrontalos.	Analiza documentos sobre o impacto ecosocial da industrial.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Analiza documentos sobre a pegada ecolóxica da industrial no medioambiente e a súa contribución persoal a esa pegada ecolóxica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada.	Analiza novas de xornal e documentos sobre as inxustizas sociais creadas pola industria.		
CA4.1 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Analiza e explica o impacto da deslocalización sobre sectores da industria española e galega.		
CA4.2 - Xustificar a necesidade dos mecanismos de compensación das desigualdades individuais e territoriais identificando os procesos pasados e recentes, así como as súas causas e consecuencias sociolaborais en relación cos procesos produtivos.	Expresa e valora o debate sobre a influencia das políticas da Unión Europea e a globalización no desenvolvemento industrial e na sociedade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España no mundo. España ante a globalización: ameazas e oportunidades. Contexto xeopolítico mundial e participación en organismos internacionais. Cooperación internacional e misións no exterior. Diagnóstico dos compromisos cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Galicia no contexto mundial. - España en Europa: localización de países e aspectos naturais. A Unión Europea na actualidade: a súa influencia en situacións cotiás. Análise de desequilibrios territoriais e políticas de cohesión a través do uso de mapas e de indicadores socioeconómicos. A posición de Galicia no contexto europeo. - A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. Interpretación causal de datos, gráficos e mapas: tendencias pasadas, presentes e proxeccións. Vantaxes e inconvenientes dos movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural. - Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible. - Sector secundario. Os espazos industriais. Transformacións nas actividades industriais e as paisaxes: materias primas e fontes de enerxía. Avaliación de pegadas ecolóxicas; dependencia e transición enerxéticas; estrutura do tecido industrial, sociolaboral e de emprego indirecto. Impacto da deslocalización sobre sectores da industria española. Estudo de casos: construción, automobilístico, agroalimentario etc. e factores de localización. Espazos industriais e tendencias en Galicia. O debate sobre a influencia das políticas da Unión Europea e a globalización.

UD	Título da UD	Duración
12	Os espazos terciarizados. A economía circular e os servizos. Modelos insostibles de servizos e alternativas. A economía dixital.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.3 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada, e propoñendo solucións desde un punto de vista sostible.	Contesta á proba escrita cun nivel suficiente e satisfactorio, sendo quen de manexar vocabulario específico, explicar contidos e analizar e interpretar documentos en relación cos espazos terciarizados.	PE	90
CA1.3 - Valorar a dignidade humana analizando criticamente as consecuencias das nosas accións sobre as condicións laborais e de vida, tanto en España como noutros países, investigando o sistema de relacións económicas globalizadas e os sectores económicos, e expondo solucións razoables.	Explica a incidencia do sector servizos para a economía española e galega.	TI	10
CA1.4 - Expresar a necesidade de preservar o medio ambiente, indagando sobre os impactos dos modos de produción, distribución e consumo a escala local e global, e propoñendo actuacións de mellora.	Analiza a pegada ecolóxica, a estrutura sociolaboral e a responsabilidade social corporativa e dos consumidores		
CA3.1 - Cuestionar modos de vida insostibles mediante a análise xeográfica de todo tipo de fontes de información que traten os retos ecosociais presentes e futuros, e desde argumentos fundados na relevancia e a necesidade das accións para afrontalos.	Analiza o impacto ecosocial de actividades do sector terciario tendo en conta tanto os servizos públicos como privados.		
CA3.3 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade, recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Analiza documentos sobre o impacto sobre a natureza do turismo tradicional e das novas formas de turismo.		
CA3.5 - Argumentar a orixe dos desequilibrios socioeconómicos de España e Europa analizando os factores de localización das actividades económicas e da poboación nunha sociedade terciarizada.	Analiza o impacto das decisións políticas nos desequilibrios de España e Galicia en relación co sector terciario.		
CA4.1 - Valorar todo impacto da acción antrópica desde o principio de sostibilidade recoñecendo a complexidade sistémica do medio natural e das propias actividades humanas.	Identifica e comenta unha paisaxe transformado polo turismo. Explica e valora os modelos insostibles de servizos e as posibles alternativas.		
CA4.2 - Xustificar a necesidade dos mecanismos de compensación das desigualdades individuais e territoriais identificando os procesos pasados e recentes, así como as súas causas e consecuencias sociolaborais en relación cos procesos produtivos.	Explica e analiza como articulan o territorio as actividades terciarias.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - España no mundo. España ante a globalización: ameazas e oportunidades. Contexto xeopolítico mundial e participación en organismos internacionais. Cooperación internacional e misións no exterior. Diagnóstico dos compromisos cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible. Galicia no contexto mundial. - España en Europa: localización de países e aspectos naturais. A Unión Europea na actualidade: a súa influencia en situacións cotiás. Análise de desequilibrios territoriais e políticas de cohesión a través do uso de mapas e de indicadores socioeconómicos. A posición de Galicia no contexto europeo. - A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. Interpretación causal de datos, gráficos e mapas: tendencias pasadas, presentes e proxeccións. Vantaxes e inconvenientes dos movementos migratorios; o respecto pola diversidade étnica cultural. O reto demográfico: envellecemento e despoboamento rural.

Contidos

- Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial. Funcións da cidade e relacións de interdependencia co territorio. Estrutura urbana a través dos planos: repercusións sobre as formas de vida e os impactos ambientais. A especificidade de Galicia: o papel das vilas. Modelos de cidades sostibles. O uso do espazo público. A mobilidade segura, saudable e sostible.
- Sector terciario. Os espazos terciarizados. O modelo de economía circular e os servizos: relacións entre produción, distribución e venda. Análise crítica de pegadas ecolóxicas, estrutura sociolaboral, responsabilidade social corporativa e dos consumidores. Estudo de casos: competitividade e desequilibrios en transporte, comercio, turismo, servizos esenciais etc. e factores de localización. Modelos insostibles de servizos e alternativas. Modelos de ocupación dominante en Galicia.
- A economía dixital: impacto da "economía colaborativa" e novos modelos de negocio no contexto global e da Unión Europea.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía didáctica enmárcase na teoría constructivista e na teoría da aprendizaxe significativa. Trátase dunha metodoloxía centrada no alumnado, activa, participativa e investigativa, que favorece o traballo individual e cooperativo dos alumnos e alumnas, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes. Promóvese tamén que o alumno relacione os contidos traballados na aula coa realidade que o rodea, de xeito que reforce a aprendizaxe e o faga comprender a contorna que o rodea.

Con todo, non podemos obviar o forte impacto que ten a existencia da ABAU a final do curso no enfoque metodolóxico da materia, pois os contidos e a metodoloxía empregada están fortemente condicionados polas indicacións da CIUG, co fin de asegurar o éxito do alumnado nesas probas.

Por tanto, ao longo do curso inténtase compaxinar a necesidade de preparar ao alumnado para unha proba final, coa metodoloxía constructivista e de aprendizaxe significativa que ten como obxectivo formar cidadáns e cidadás activos e democráticos. As explicacións teóricas incluírán sempre a participación do alumnado e complementaranse con actividades prácticas, pequenos traballos de investigación do alumnado que poidan encaixar no pouco tempo dispoñible no curso, e mesmo a participación en diferentes proxectos e actividades complementarias e extraescolares.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Recursos e apuntamentos do docente.
Aula virtual do centro
Presentacións interactivas por medio de webs e apps de contidos xeográficos.
Fichas fotocopiáveis
Recursos Abau e grupo de traballo de Xeografía
Gamificación

Para esta materia usarase material de elaboración propia, material extraído de diferentes sitios web de información xeográfica, material información de novas xornalísticas, material audiovisual e material proporcionado pola CIUG. Os recursos que se empregarán para traballar estes materiais son os seguintes:

Curso virtual: No curso virtual de Xeografía de España, enmarcado na aula virtual do centro, os alumnos e alumnas

teñen ao seu dispor toda a información relativa aos temas do currículo. Presentacións de powerpoint, documentos de word coas preguntas teóricas desenvolvidas, e vocabulario desenvolvido, exercicios prácticos e propostas de solución, e un apartado de información adicional en relación a cada un dos bloques de contidos con enlaces a material variado (material audiovisual, novas de xornal, sitios web, xogos, etc.).

Material diverso: A profesora levará a aula material e documentos diversos (elementos da natureza, obxectos, fichas fotocopiáveis, xogos, etc.) para traballar ao longo do curso.

Xornal: O grupo participará no proxecto La voz de la escuela e analizará semanalmente novas relacionadas coa Xeografía no xornal La Voz de Galicia.

O eido do centro: O grupo participará no proxecto Patio con(vida) que está desenvolvéndose no centro ao abeiro do Proxecto Terra, dentro do Plan Proxecta e desenvolverá na práctica as aprendizaxes que está a realizar na aula.

Charlas e visitas: O alumnado participará en charlas e obradoiros relacionadas coa Xeografía, como a charla sobre Xeografía impartida por profesorado da Facultade de Xeografía como parte do programa Ponte, o obradoiro da Axencia para a Protección da Legalidade Urbanística (APLU), ou visitas organizadas polo Proxecto Terra.

Sistema de información KaleidoScapes: Sistema de creación propia (xunto con César González, investigador do CSIC) que os alumnos e alumnas levan usando varios anos. Neste sistema realízanse as actividades, os traballos de investigación, os tests, os simulacros de exame e os exames reais en caso de necesidade.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A proba inicial ou diagnóstica realizarase ao comezo do curso, e versará sobre un elemento da xeografía da actualidade. O obxectivo será avaliar o coñecemento do alumnado así como a súa capacidade analítica e crítica e a súa habilidade para expresar e argumentar as súas opinións. Non terá fin avaliativo sumativo, senón diagnóstico e formativo, para facernos ver o nivel do que parte o alumnado e, a finais de curso, valorar a súa progresión no proceso formativo propio. A avaliación inicial pode realizarse por escrito ou oralmente.

Ademáis, en cada Unidade Didáctica realizaremos tarefas ou actividades destinadas a discernir os coñecementos previos que ten o alumnado sobre o tema que se vai abordar para, a partir deles, seguir construíndo os seus saberes. Tamén ofrecen información sobre a predisposición do alumnado cara o tema que se vai a traballar, permitindo que realicen propostas didácticas de como queren abordar a unidade.

Outro aspecto importante destas probas diagnósticas é que permiten detectar as posibles confusións e incorreccións que os escolares teñen sobre os contidos a tratar e que precisan aclaración e rectificación, ben no momento da posta en común das resolucións da proba inicial ou ben durante a implementación da unidade didáctica mandándolles facer pescudas para que por si mesmos cheguen á conclusión exacta.

Dita proba inicial consistirá, segundo as unidades, na elaboración de cuestionarios, test, enunciados de verdadeiro falso, tormenta de ideas, entrevistas, asembleas, redaccións, comentario dunha peza audiovisual, etc., e pode realizarse oralmente ou por escrito, individualmente ou en grupo.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	10	10	10	10	4	3	3	10	10	10
Proba escrita	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90
Táboa de indicadores	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	10	100
Proba escrita	90	90	90
Táboa de indicadores	10	10	10

Criterios de cualificación:

Porcentaxes nos que se divide a cualificación global: A cualificación global de cada avaliación divídese nas seguintes porcentaxes: resultado das probas escritas, 90% da puntuación total, e resultado das táboas de indicadores, 10% da puntuación total.

1. Probas escritas: Realizaranse dúas probas escritas por avaliación. Estas probas responderán ao modelo de exame das ABAU, mais introducindo as modificacións necesarias desde o punto de vista pedagóxico para adaptalo ao desenvolvemento ordinario do curso de 2º de bacharelato.

O exame consistirá nunha pregunta de vocabulario que terá un valor de 2 puntos, unha pregunta teórica, cuxo valor será 3 puntos, e unha pregunta de análise dun documento, que valerá 5 puntos. A cualificación final da proba escrita será o resultado da suma total da puntuación acadada en cada cuestión.

Ao final de curso poderá facerse un exame seguindo o modelo da ABAU, co que o alumnado poderá subir ata 1 punto a nota global da materia.

A valoración será de 0 a 10.

2. Táboa de indicadores: A táboa de indicadores comprenderá todas as tarefas e aspectos procedimentais diversas que se encomenden ao alumnado que poden tanto como parte da participación diaria na aula, como a realización de comentarios prácticos na aula ou en casa ou o desenvolvemento de pequenos traballos de investigación na aula ou en casa. A valoración será de 0 a 10 nos pequenos traballos de investigación e de participación ou non participación no traballo cotiá na aula. No caso dos traballos individuais ou grupais, ofreceranse pautas que se deben seguir para a súa correcta realización coa puntuación para cada un dos apartados.

A nota da avaliación será o resultado de:

Nota avaliación= [(Media Probas escritas x 90)+ (Media Táboa de indicadores x10)] / 100.

Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo tendo en conta que cando o decimal é igual ou superior a 5 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

Considérase que o alumnado está aprobado cando, elaborados os cálculos segundo a ponderación, a cualificación obtida for de 5 ou máis de 5. Se for inferior, levarase a cabo un plan de recuperación adaptado ao curso que está a realizar o alumnado e realizará as probas de recuperación indicadas no apartado "Criterios de recuperación". Non hai nota mínima en cada unha das probas para facer media.

Cualificación final: A cualificación final obterase da suma da cualificación global de cada avaliación (segundo as porcentaxes explicadas anteriormente) e a división desta cifra entre tres (correspondentes ás tres avaliación do curso escolar). Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo tendo en conta que cando o decimal é igual ou superior a 5 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

Penalización por copia e plaxio: O alumno ou alumna do que se demostre que está copiando ou copiou nunha proba escrita (quer durante a realización do da proba, quer durante a corrección posterior), será cualificado cun 0 nesa proba. Así mesmo, o alumno ou alumna do que se demostre que entregou unha actividade con información plaxiada será cualificado cun 0 nel.

O peso ponderado de cada avaliación é o seguinte:

1º avaliación: suporá o 33 por cento da nota final

2º avaliación: suporá o 33por cento da nota final

3º avaliación: suporá o 34 por cento da nota final

Por tanto a cualificación final obterase como sigue:

Nota final= [(Nota 1º aval. x 33) + (Nota 2º aval. x 33) + (Nota 3º aval. x 34)] / 100.

Se o resultado final non chega a 5 o alumno ou alumna terá que presentarse a unha proba extraordinaria que inclúa os contidos das tres avaliacións, tal e como se explica no apartado "Criterios de recuperación".

Penalización por copia e plaxio: O alumno ou alumna do que se demostre que está copiando ou copiou nunha proba escrita (quer durante a realización do da proba, quer durante a corrección posterior), será cualificado cun 0 nesa proba. Así mesmo, o alumno ou alumna do que se demostre que entregou unha actividade con información plaxiada será cualificado cun 0 nel.

Criterios de recuperación:

Recuperación de cada avaliación: O alumnado que non consiga aprobar unha avaliación terá unha proba de recuperación. Estas probas de recuperación realizaranse na avaliación seguinte no caso de que as avaliacións suspensas sexan a primeira ou a segunda, ou ao final da avaliación, no caso de que a avaliación suspensa sexa a terceira avaliación. A recuperación realizarase mediante unha proba escrita seguindo o modelo usado nas respectivas avaliacións. A valoración da proba escrita será de 0 a 10.

A cualificación final da avaliación recupreada obterase de facer media entre a nota obtida na proba de recuperación (90%) e a nota da táboa de indicadores (10%). Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo tendo en conta que cando o decimal é igual ou superior a 5 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

Recuperación final: O alumnado que non acadara un 5 de media entre as tres avaliacións realizará unha proba de recuperación final ao final da terceira avaliación, despois de ter realizado, se é o caso, a recuperación da terceira avaliación. A recuperación consistirá nunha proba escrita seguindo o modelo de proba escrita usado ao longo do curso e explicado anteriormente. Este modelo toma como referencia o exame da ABAU introducindo as modificacións que a profesora considere necesarias desde o punto de vista pedagóxico para adaptalo ao desenvolvemento ordinario de 2º de bacharelato. A recuperación será realizada sobre os contidos das avaliacións que o alumno ou alumna teña suspensos. A valoración da proba escrita será de 0 a 10.

A cualificación final obterase da media entre a nota obtida na avaliación ou avaliacións que tiveron que ser recuperadas e a nota obtida na avaliación ou avaliacións que non tiveron que ser recuperadas. Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo tendo en conta que cando o decimal é igual ou superior a 5 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

Proba extraordinaria: Será realizada polo alumnado que non acadara 5 na recuperación final. A proba incluírá contidos das tres avaliacións e consistirá nunha proba escrita que toma como referencia o modelo de exame da ABAU introducindo as modificacións que a profesora considere necesarias desde o punto de vista pedagóxico para adaptalo ao desenvolvemento ordinario do curso de 2º de bacharelato. A valoración da proba escrita será de 0 a 10.

A cualificación final do alumnado será a nota obtida nesa proba de avaliación ou a nota media que tivese antes da recuperación, escollendo a nota que beneficie máis ao alumno ou alumna. Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo tendo en conta que cando o decimal é igual ou superior a 5 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

A nota necesaria para aprobar a materia é 5 puntos.

Penalización por copia e plaxio: O alumno ou alumna do que se demostre que está copiando ou copiou nunha proba escrita (quer durante a realización da proba, quer durante a corrección posterior), será cualificado cun 0 nesa proba. Así mesmo, o alumno ou alumna do que se demostre que entregou unha actividade con información plaxiada será cualificado cun 0 nel.

6. Medidas de atención á diversidade

Para o alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe por trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar, estableceranse as medidas curriculares e organizativas necesarias co fin de que poidan alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e competencias establecidas en cada etapa para todo o alumnado.

De ser necesario, elaborarase a adaptación curricular do alumnado que a precise en colaboración co Departamento de Orientación; o Departamento levará a cabo as medidas recollidas nesa adaptación que lle correspondan. Así mesmo, estableceranse as medidas oportunas para o alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe por TDAH, tales como adaptación de instrumentos e, e de ser o caso, tempos e apoios que aseguren unha correcta avaliación deste alumnado. De igual xeito, buscarase a localización máis idóneas na aula, de forma que estean sentados cerca da mesa do profesor e, na medida do posible, ao lado de compañeiros que lle servan de modelo de tranquilidade, de orde e axuda.

Ao longo do curso e, según a evolución e necesidades concretas de cada alumno/a, poderanse elevar a cabo todas as medidas que consideremos necesarias para o correcto desenvolvemento deste alumnado.

En cada unidade propónse unha asimilación progresiva, de menor a maior dificultade, dos conceptos, termos e procesos históricos estudados.

En xeral, procurarase proporcionar ós alumnos e alumnas, para os contidos de maior dificultade:

- Esquemas e/ou sínteses cos conceptos fundamentais.
- Actividades con diferentes graos de profundización.
- Páxinas de referencia para resolver dúbidas e/ou ampliar coñecementos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión lectora e expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Competencia dixital, webs e apps	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Emprendemento social e empresarial								X
ET.5 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Convivencia: Respecto pola diversidade étnica cultural e igualdade de xénero					X	X	X	X
ET.8 - Creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Comprensión lectora e expresión oral e escrita	X	X	X	X
ET.2 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X
ET.3 - Competencia dixital, webs e apps	X	X	X	X
ET.4 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X
ET.5 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X
ET.6 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X
ET.7 - Convivencia: Respecto pola diversidade étnica cultural e igualdade de xénero	X	X	X	X
ET.8 - Creatividade	X	X	X	X

Observacións:

Serán traballados todos os elementos transversais, en especial a comprensión lectora e a expresión oral e escrita pois o alumnado vai ter que ler en diferentes formatos e redactar resumos, opinións, textos, comentarios históricos.

A Tecnoloxía da Información e a Comunicación insistirá na competencia dixital e a comunicación audiovisual, resaltando o uso de webs e apps específicas, esta será aproveitada en todas as unidades pois servirán de apoio á práctica docente.

Tamén se fomentará en todas as unidades didácticas o espírito crítico e científico, para poder analizar criticamente a realidade que rodea ao alumnado, a educación emocional e en valores, con respecto á natureza e á sociedade, e a creatividade, para propoñer medidas que contribúan a un desenvolvemento ecosocial.

O emprendemento tamén se considera importante por canto se pretende que o alumnado realice propostas e promova unha actitude proactiva e participativa.

Ademais dos elementos transversais especificamente traballados nos anteriores epígrafes, traballaranse de forma específica os seguintes elementos transversais:

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida.
- A prevención da violencia de xénero, e de todo tipo de violencia contra as persoas.
- Elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sostible e o medio ambiente.
- Fomento da alimentación equilibrada e da actividade física moderada.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Charlas relacionadas cos contidos do currículo	Actividades complementarias programadas ao inicio do curso.		X	
Charlas relacionadas co grao de xeografía e saídas laborais	Actividades complementarias programadas ao inicio do curso.		X	
Participación en proxectos	Actividades complementarias programadas ao inicio do curso.	X	X	X
Viaxes culturais	Actividades extraescolares programadas ao inicio do curso.		X	X

Observacións:

Todas as actividades complementarias e extraescolares están definidas e programadas para enriquecer o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado, polo tanto están consensuadas a nivel de departamento didáctico e pensadas para lograr un aproveitamento didáctico diferente fóra das aulas.

As actividades fora da aula están definidas a través de tres fases:

- Primeira fase: preparación na aula previa á saída da UD correspondente.
- Segunda fase: a visita programada e organizada, o disfrute da actividade.
- Terceira fase: avaliación e comprobación dos saberes adquiridos por medio da actividade.

O alumnado de 2º de bacharelato participará nos seguintes proxectos: Proxecto Terra, do Plan Proxecta; VII Certame de Imaxes do patrimonio, da Asociación cultural Ponte...nas ondas!; Rede de cooperación para a memoria democrática, dentro do PFPP do centro, e La Voz de la escuela.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Temporalización das unidades e dos contidos

Avaliación das aprendizaxes: Avalía según os criterios de avaliación da programación
Valoración da materia: 1. Os obxectivos están ben formulados 2. A selección e temporalización dos contidos é axeitada 3. Os criterios de avaliación e cualificación son claros 4. Empregáanse diferentes instrumentos de avaliación
Metodoloxía empregada
Exposición da información
Estratexias de motivación do alumnado
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Eficacia e variedade das actividades e recursos
Diversidade de recursos
Clima de traballo na aula
Interacción co alumnado

Descrición:

Os docentes avalían tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensinanza e a súa propia práctica docente, a través dos Estándares de Aprendizaxe incorporados na programación docente.

Os contidos, competencias, obxectivos e criterios de avaliación do Currículo de cada área ou materia, permítenos definir os resultados de aprendizaxe e concretar o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada materia. Á súa vez, estes valóranse a partir dos indicadores de logro, que nos permiten avaliar en catro niveis as aprendizaxes que o alumnado consolidou respecto aos obxectivos marcados.

Este feito permítelle ao docente tamén avaliar os resultados das estratexias e medidas educativas que adoptou ao longo da súa práctica educativa para facilitar que o alumnado acade os obxectivos establecidos.

A avaliación tanto dos procesos de aprendizaxe do alumnado como da propia práctica docente será continua. A avaliación docente terá, ao mesmo tempo, com obxectivo adaptar as estratexias educativas adoptadas ao longo do curso ás necesidades específicas do alumnado.

Os obxectivos e criterios de avaliación permiten, neste sentido, identificar os coñecementos, capacidades, competencias... que en relación a un alumno ou alumna individual ou ao conxunto do grupo-clase deben ser consolidados, permitindo adaptar a practica educativa ás necesidades específicas dos alumnado para que poidan alcanzar as ensinanzas establecidas nos correspondentes estándares de aprendizaxe.

- Como ferramenta auxiliar para reflexionar e valorar a actividade docente temos unha rúbrica da práctica docente na que se valoran os seguintes aspectos:

- Temporalización das unidades e dos contidos. Planificación das unidades didácticas ao longo do curso e temporalización dos contidos que se deben abordar en cada unidade.

- Exposición da información. Claridade nas explicacións docentes, cunha recepción e cunha interacción adecuada co alumnado para comprobar a asimilación das informacións transmitidas.

- Eficacia das actividades e recursos. Elección e uso adecuados das actividades e recursos empregados para a consecución dos obxectivos didácticos e dos criterios de Avaliación formulados.

- Diversidade de recursos. Uso de gran diversidade de recursos e materiais, incluíndo as TIC e o uso educativo dos medios de comunicación, para fomentar unha aprendizaxe ampla e unha boa motivación do alumnado.

- Estratexias de motivación do alumnado. Elaboración de propostas que animen o alumnado a desenvolver as súas capacidades en función dos seus propios intereses e a manter o interese e o esforzo durante a súa aprendizaxe.

- Interacción co alumnado. Relación fluída do docente co alumnado favorecendo con isto o desenvolvemento das actividades de aprendizaxe.

- Avaliación das aprendizaxes. Avaliación dos Contidos e dos obxectivos adquiridos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

- En relación á práctica docente os indicadores de logro permiten valorar:
- Consecución de obxectivos: Se se está cumprindo coa planificación: actividades, tempos, responsabilidades.
- Se existe desviación entre o obxectivo definido e a acción ou accións deseñadas para conseguilo.
- Se se consegue unha progresiva adquisición de autonomía no proceso de aprendizaxe: obtención, selección e contraste da información obtida.
- Se colaboramos no desenvolvemento das competencias dixital e competencia para aprender a aprender.
- Se se están conseguindo outras cousas distintas ás planificadas intencionalmente.
- Se se está progresando na liña definida no obxectivo.
- Se os resultados obtidos xeran satisfacción nos implicados.
- Neste aspecto terase en conta a normativa vixente que considera conforme a programación se se cumpre polo menos un 75% dos contidos programados ao principio do curso, se non hai unha desviación na programación por avaliación máis aló dun 20% dos contidos programados ou incluso, nestes casos, cando as razóns sexan de carácter externo e/ou non imputables ao departamento.

Dentro do proceso de ensinanza e aprendizaxe, o equipo docente de cada grupo de alumnado celebrará sesións de avaliación para valorar tanto as aprendizaxes do alumnado, como os procesos de ensinanza e a súa propia práctica docente.

O equipo docente deberá adoptar as medidas ordinarias ou extraordinarias máis adecuadas. Estas medidas fixaranse en plans de mellora de resultados colectivos ou individuais, que permitan solventar as dificultades, en colaboración coas familias e mediante recursos de apoio educativo.

Realizarase o seguimento a través da aplicación Proens e cunha frecuencia trimestral por avaliacións a través das reunións de departamento.

No seguimento de cada UD establecerase: data de inicio e final, sesións previstas e sesións realizadas, grado de cumprimento, propostas xerais de mellora e outras observacións (datos que figuran en Proens).

Indicadores de logro do proceso de ensino nunha escala de 1-4

1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.
3. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
4. Combínase o traballo individual e en equipo.
5. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.
6. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino-aprendizaxe.
7. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.
8. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.
9. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.
10. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.

Indicadores de logro da práctica docente nunha escala de 1-4

1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
5. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
6. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.
7. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.

9. Outros apartados

1. Participación en diferentes proxecto da Consellería de Cultura, Educación e Universidades: Proxecto Terra

O alumnado participará cun proxecto titulado Patio con(vida) no que se levan a cabo accións para mellorar o eido do centro desde un punto de vista ecosocial. Este proxecto tamén inclúe o coñecemento da contorna, asistencia a charlas, e excursións.